

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(การนับคะแนนใหม่)

อ.พ. 6/2564 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 6/2564

สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐-๒๒๔๔-๒๐๗๐-๒

ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(นายธีระชัย พันธุมาศ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ หรือร่างข้อบังคับการประชุม ที่เข้าสู่อำนาจของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกัน ของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงาน รัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นายทงศักดิ์ สุระคำแหง

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 1

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายแดนชัย ไชวพิเศษ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางเมตตาพร กาญจนินทุ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

พฤศจิกายน 2564

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปัจจุบันการดำเนินการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยข้อบังคับดังกล่าวเป็นกฎหรือระเบียบที่ได้ตราขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (มาตรา 128) เพื่อใช้บังคับและควบคุมให้การประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โดยสาระสำคัญของข้อบังคับการประชุมจะกำหนดเกี่ยวกับเรื่อง การเลือก และการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการธิการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 มีจำนวน 11 หมวด สำหรับการนับคะแนนเสียงใหม่มีการกำหนดไว้ในหมวด 4 การประชุม ส่วนที่ 4 การลงมติ ข้อ 85 ที่กำหนดว่า “เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 83 (1) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ 83 (2) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้ เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 83 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้”

การนับคะแนนเสียงใหม่นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความรอบคอบในขั้นตอนการนับคะแนนเสียง เพื่อให้ได้มาซึ่งมติที่เป็นเสียงข้างมากของสภาอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการตีความประเด็นการนับคะแนนเสียงใหม่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 การประชุม ส่วนที่ 4 การลงมติ ข้อ 85 แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562

ดังนั้น เพื่อให้การออกเสียงลงคะแนนของสภาผู้แทนราษฎรเกิดความชัดเจน เที่ยงธรรม และสะท้อนเจตจำนงของสมาชิกในการลงคะแนนในครั้งแรก รวมทั้งป้องกันการใช้ช่องทางการเสนอขอให้นับคะแนนใหม่เป็นเครื่องมือทางการเมือง จึงควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะในหมวด 4 การประชุม ส่วนที่ 4 การลงมติ ข้อ 83 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย และ ข้อ 85 การนับคะแนนเสียงใหม่ เนื่องจากเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการนับคะแนนเสียงใหม่ของการลงมติในการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้เข้าร่วมการประชุมจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติตามข้อบังคับที่วางไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การประชุมของสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธีรจชัย พันธุมาศ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สำคัญสำคัญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธีรจชัย พันธุมาศ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 กับร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	1-3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ	3-1
- การนับคะแนนเสียงใหม่	3-1
- ตารางแสดงข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นการออกเสียง ลงคะแนนเปิดเผยและการนับคะแนนเสียงใหม่	3-5

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล
ของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(นายธีรวัชชัย พันธุมาศ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ดังต่อไปนี้

- (1) แก้ไขขั้นตอนการออกลงคะแนนเสียงโดยเปิดเผยตามข้อ 83
- (2) แก้ไขขั้นตอนการนับคะแนนใหม่ตามข้อ 85

เหตุผล

เนื่องจากข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 การขอนับคะแนนใหม่เป็นอำนาจผูกพัน เมื่อสมาชิกร้องขอให้นับคะแนนใหม่โดยมีผู้รับรองถูกต้อง ประธานสภาต้องให้นับคะแนนใหม่ ซึ่งการนับคะแนนใหม่ตามข้อ 85 กับการออกเสียงลงคะแนนใหม่ตามข้อ 83 มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การลงคะแนนใหม่ต้องเริ่มต้นดำเนินการใหม่ในทุกกระบวนการ เสมือนการเลือกตั้งใหม่ สมาชิกผู้มีสิทธิออกเสียงทุกคนสามารถใช้สิทธิออกเสียงมาลงคะแนนใหม่ได้ทั้งหมดแม้ว่าการลงคะแนนครั้งก่อนจะไม่ได้มาลงคะแนนก็ตาม แต่การนับคะแนนใหม่จะต้องนับคะแนนจากผู้ที่ลงคะแนนครั้งก่อนแล้วเท่านั้น จะให้สมาชิกที่ไม่ได้มาลงคะแนนในมติครั้งก่อนใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงเพิ่มเติมไม่ได้ ดังนั้น เพื่อให้การออกเสียงลงคะแนนของสภาผู้แทนราษฎรเกิดความเที่ยงธรรม สะท้อนเจตจำนงของสมาชิกในการลงคะแนนในครั้งแรก และป้องกันการใช้ช่องทางการเสนอขอให้นับคะแนนใหม่เป็นเครื่องมือทางการเมือง จึงจำเป็นต้องตราข้อบังคับนี้

สรุปสาระสำคัญ
ของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(นายธีรรัชชัย พันธุมาศ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

1. ชื่อข้อบังคับการประชุม

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ร่างข้อ 1)

2. วันที่มีผลใช้บังคับ

ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างข้อ 2)

3. การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผย

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนดตามข้อ 83 (1) ก่อน หากจะใช้วิธีเรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิกตามข้อ 83 (2) หรือวิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณีตามข้อ 83 (3) จะกระทำได้อต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ (ร่างข้อ 3)

4. เหตุแห่งการนับคะแนนเสียงใหม่

เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนโดยใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนดตามข้อ 83 (1) หากมีเหตุเชื่อได้ว่าการนับคะแนนเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง หรือมิได้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม สมาชิกอาจร้องขอให้มีการนับคะแนนใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ด้วยวิธีการเรียกชื่อสมาชิกตามลำดับหมายเลขประจำตัวสมาชิกที่ได้ปรากฏในใบประมวลผลการลงคะแนนในครั้งก่อน เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้ (ร่างข้อ 4)

5. ผู้รักษาการ

กำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ (ร่างข้อ 5)

ตารางเปรียบเทียบข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 กับ
ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562	ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายธีรรัชชัย พันธุมาศ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ข้อ 83 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด</p> <p>(2) เรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>(3) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณีการออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้องให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด</p>	<p>ร่าง ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <hr/> <p>อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 128 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สภาผู้แทนราษฎร จึงตราข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้</p> <p>ข้อ 1 ข้อบังคับนี้ เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสาม ของข้อ 83 แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

ปัจจุบันการดำเนินการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยข้อบังคับดังกล่าวเป็นกฎหรือระเบียบที่ได้ตราขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (มาตรา 128) เพื่อใช้บังคับและควบคุมให้การประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โดยสาระสำคัญของข้อบังคับการประชุมจะกำหนดเกี่ยวกับเรื่อง การเลือก และการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 มีจำนวน 11 หมวด ประกอบด้วย หมวด 1 การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา หมวด 2 หน้าที่และอำนาจของประธานสภา รองประธานสภา และหน้าที่ของเลขาธิการ หมวด 3 คณะกรรมการประสานงาน หมวด 4 การประชุม หมวด 5 กรรมการธิการ หมวด 6 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หมวด 7 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป หมวด 8 กระทู้ถาม หมวด 9 การเปิดอภิปรายทั่วไป หมวด 10 การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และหมวด 11 บทสุดท้าย¹

สำหรับการนับคะแนนเสียงใหม่มีการกำหนดไว้ในหมวด 4 การประชุม ส่วนที่ 4 การลงมติ ข้อ 85 ที่กำหนดว่า “เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 83* (1) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ 83 (2)

¹ “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562” (29 สิงหาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 216 ง, น. 23-59.

* ข้อ 83 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด
- (2) เรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด
- (3) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้องให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) หรือ (3) ได้ต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติหรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 85

การออกเสียงลงคะแนนตาม (2) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้ เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 83 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้”

การนับคะแนนเสียงใหม่นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความรอบคอบในขั้นตอนการนับคะแนนเสียงเพื่อให้ได้มาซึ่งมติที่เป็นเสียงข้างมากของสภาอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการตีความประเด็นการนับคะแนนเสียงใหม่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 การประชุม ส่วนที่ 4 การลงมติ ข้อ 85 แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 อาทิ

1) การนับคะแนนเสียงใหม่มีความหมายว่าการลงคะแนนเสียงใหม่หรือการลงมติใหม่ เนื่องจากการใช้ถ้อยคำว่า “ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ 83 (2)” ซึ่งหากเป็นกรณีที่ประสงค์เพียงให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ (นำคะแนนที่ได้ลงไปแล้วมานับใหม่) เหตุใดจึงกำหนดให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนน

2) การขอ นับคะแนนใหม่เป็นอำนาจผูกพัน เมื่อสมาชิกร้องขอให้ นับคะแนนใหม่โดยมีผู้รับรองถูกต้อง ประธานสภาต้องให้นับคะแนนใหม่ ซึ่งการนับคะแนนใหม่ตามข้อ 85 กับ การออกเสียงลงคะแนนใหม่ตามข้อ 83 มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การลงคะแนนใหม่ต้องเริ่มต้นดำเนินการใหม่ในทุกกระบวนการเสมือนการเลือกตั้งใหม่ สมาชิกผู้มีสิทธิออกเสียงทุกคนสามารถใช้สิทธิออกเสียงมาลงคะแนนใหม่ได้ทั้งหมดแม้ว่าการลงคะแนนครั้งก่อนจะไม่ได้มาลงคะแนนก็ตาม แต่การนับคะแนนใหม่จะต้องนับคะแนนจากผู้ที่จะลงคะแนนครั้งก่อนแล้วเท่านั้น จะให้สมาชิกที่ไม่ได้มาลงคะแนนในมติครั้งก่อนใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงเพิ่มเติมไม่ได้ เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้การออกเสียงลงคะแนนของสภาผู้แทนราษฎรเกิดความชัดเจน เทียบธรรม และสะท้อนเจตจำนงของสมาชิกในการลงคะแนนในครั้งแรก รวมทั้งป้องกันการใช้ช่องทางการเสนอขอให้ นับคะแนนใหม่เป็นเครื่องมือทางการเมือง จึงควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะในหมวด 4 การประชุม ส่วนที่ 4 การลงมติ ข้อ 83 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย และข้อ 85 การนับคะแนนเสียงใหม่ เนื่องจากเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการนับคะแนนเสียงใหม่ของการลงมติในการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้เข้าร่วมการประชุมจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติตามข้อบังคับที่วางไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การประชุมของสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินไปด้วยความเป็นระเบียบ เรียบร้อย ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

การนับคะแนนเสียงใหม่¹

ข้อบังคับการประชุมสภามีความสำคัญมาก เพราะเป็นบทบัญญัติซึ่งกำหนดวิธีการดำเนินงานและองค์กรภายในของสภา ถ้าข้อบังคับไม่ดีการปฏิบัติภารกิจของสภาจะยุ่งยากและชักช้า ถ้ามีข้อบังคับดีก็มีโอกาสทำให้การปฏิบัติภารกิจของสภาประสบผลดี นอกจากนี้ ข้อบังคับการประชุมสภาจะยังเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากถ้าหากรัฐธรรมนูญบกพร่อง หรือมีบทบัญญัติไม่ครบถ้วน หลายประเทศรัฐธรรมนูญที่บัญญัติสั้น ๆ ปล่อยให้ไปกำหนดรายละเอียดเอาเองในข้อบังคับการประชุมของสภา เช่น เรื่องการพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ว่าจะต้องทำกันอย่างไร เช่น การพิจารณาร่างกฎหมายงบประมาณนั้น สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขอย่างไร ถูกจำกัดหรือไม่ เป็นต้น ในประเทศที่มีการปกครองโดยระบอบรัฐสภา และมีพรรคการเมืองหลายพรรคบางครั้งการต่อสู้ทางการเมืองในสภาอาจรุนแรง และนำมาซึ่งความปั่นป่วน ถ้าหากสภามีข้อบังคับการประชุมที่ดีและเหมาะสมก็อาจช่วยบรรเทาลงได้มาก หรืออาจแก้ไขความปั่นป่วนให้หมดไปได้

ในทางปฏิบัติข้อบังคับการประชุมสภาจะมีความสำคัญมากต่อการทำงานของสภา บางครั้งมากยิ่งขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญเสียด้วยซ้ำ บางประเทศกลัวว่าสภาจะไปกำหนดข้อบังคับเอาตามใจชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติคลุมเครือไม่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น กรณีของฝรั่งเศสสมัยสาธารณรัฐ ครั้งที่ 4 (ค.ศ. 1946-1958) สภาสูงได้กำหนดข้อบังคับของตนให้มีการตั้งกระทู้ถามที่เปิดช่องให้มีการอภิปราย และต่อท้ายด้วยการลงมติ ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั่นเอง ซึ่งเป็นการผิดรัฐธรรมนูญด้วยเพื่อแก้ไขปัญหานี้ รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสในปัจจุบันจึงกำหนดไว้ว่าข้อบังคับของสภาไม่ว่าจะเป็นสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาก่อนจะนำไปใช้ จะต้องให้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตีความว่าถูกต้องหรือไม่เสียก่อน

ที่มาของข้อบังคับการประชุมสภาไทย

ปฐมบทของที่มาข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรของไทย จากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ปี 2475 ครั้งที่ 1 หน้าที่ 5 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ที่มาของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรมาจากการใช้ข้อบังคับการประชุมสภาของสภาองคมนตรี ซึ่งนำมาใช้บังคับเป็นการชั่วคราวก่อน เพราะขณะนั้นยังไม่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อตราข้อบังคับขึ้นมาใช้ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนั้นก็มาจากการแต่งตั้ง โดยมีหลวงประดิษฐมนูธรรม หรืออาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้อ่านรายนามผู้ที่

¹ สุธรรม แสงประทุม. (2539). ปัญหาประสิทธิภาพในการดำเนินการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีการตรวจสอบองค์ประชุมและการนับคะแนนใหม่. สืบค้น 28 ธันวาคม 2563 จาก https://library1.parliament.go.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=29398&query_desc=kw%2Cwrdl%3A%20%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B9%81%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B8%A1&fbclid=IwAR1szs4YXWBZnUVnZIF_8a_wt41FyU2RURS4Y_huoj2iBtrVRRYnHg_AUs

ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในการประชุม (28 มิถุนายน 2475 เวลา 14.00 น.) ที่จัดขึ้น ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม วันนั้นที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ ร้องขอให้พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ซึ่งพระยาพหลฯ ก็ยอมรับมตินั้น ต่อมาเมื่อมีรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการตราข้อบังคับว่าด้วยการประชุมสภาผู้แทนราษฎรขึ้น

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรไทยในช่วงหลังจึงมีที่มาจากรัฐธรรมนูญที่บังคับใช้ในขณะนั้น ด้วยเหตุนี้ข้อบังคับการประชุมสภาจึงมีสถานะเป็นกฎหมายลูกของรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นข้อบังคับสำหรับการดำเนินงานภายในสภาเท่านั้น ไม่อาจนำไปใช้ที่อื่น ๆ จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้มีการออกข้อบังคับการประชุมสภาไว้อย่างชัดเจน และครอบคลุมเพื่อทำให้การปฏิบัติภารกิจของสภาดำเนินไปได้ด้วยดี

อนึ่ง เมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สภาตราข้อบังคับในการประชุมเพื่อดำเนินการภารกิจของสภา สภาก็ต้องตราข้อบังคับซึ่งเปรียบเสมือนกฎหมายลูกออกมา ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่าที่มาของข้อบังคับการประชุมสภามาจากรัฐธรรมนูญ ตัวอย่างเช่น ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2535 จะระบุไว้ในตอนเริ่มต้นว่า “อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 154 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับการประชุมของสภาขึ้นไว้ดังต่อไปนี้...” เป็นต้น

สถานะทางกฎหมายของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

1. ข้อบังคับการประชุมสภามีลักษณะเป็นข้อมติหรือข้อตกลง (Resolution) ซึ่งเกิดโดยผลแห่งการลงมติของแต่ละสภา ผิดกับกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ต้องผ่านโดยผลแห่งการลงมติของทั้งสองสภา (ในกรณีที่ใช้ระบบสองสภา) และเมื่อสภาได้ลงมติให้ใช้ข้อบังคับของตนเองแล้ว ก็ไม่ต้องเสนอไปยังรัฐบาลเพื่อให้นำไปขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์หรือเสนอประมุขของประเทศ เพื่อลงนามประกาศใช้ดังเช่นพระราชบัญญัติ แต่ประธานแห่งสภานั้น ๆ เป็นผู้ลงนามประกาศใช้เองได้

2. แต่กระนั้นก็ตามข้อบังคับแห่งสภาใด ก็ผูกพันกับสภาที่ได้ลงมติให้ใช้นั้นได้ดุจเดียวกับบทบัญญัติของกฎหมาย ตราบใดที่ยังมีข้อบังคับอยู่สภานั้นก็ต้องผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตาม จริงอยู่สภาอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ทุกเมื่อ เพียงด้วยการลงมติของสมาชิกแห่งสภานั้น แต่ตราบใดที่ยังไม่มีการแก้ไข สภาก็ต้องเคารพและปฏิบัติตาม

3. ข้อบังคับการประชุมสภาเป็นบทบัญญัติที่ผูกพันสภาในฐานะของสถาบัน ดังนั้นจึงใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าสมาชิกของสภาชุดใหม่หรือชุดต่อ ๆ ไปก็ต้องปฏิบัติตามตราบเท่าที่ยังไม่มีการแก้ไข

มีข้อน่าสังเกตทางปฏิบัติของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในเรื่องนี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) ใหม่ เมื่อเปิดประชุมสภาสมาชิกจะต้องลงมติดี้นัยในข้อบังคับการประชุมสภาเสียก่อน (วิธีปฏิบัติของไทยเราเข้าใจว่าเมื่อเปลี่ยนสมาชิกสภาชุดใหม่ก็จะมี การร่างข้อบังคับใหม่ เว้นแต่สภาจะลงมติใช้ข้อบังคับเดิม)

4. ข้อบังคับมีลักษณะเป็นบทบัญญัติภายในของสภาเท่านั้น จะยกเอาไปอ้างอิงใช้บังคับภายนอกด้วยไม่ได้ ของไทยเรายังไม่เคยเกิดปัญหานี้แต่มีตัวอย่างในต่างประเทศ คือ เคยมีคำพิพากษาลงวันที่ 30 มกราคม 1882 ซึ่งศาลสูงสุดของประเทศฝรั่งเศสปฏิเสธไม่ยอมรับเรื่องที่ว่าผู้แทนราษฎรคนหนึ่งไปร้องต่อศาลขอให้พิจารณารณินที่เขาถูกยึดเงินเดือนไว้ โดยคำสั่งของประธานสภาเนื่องจากเขาทำผิดวินัยตามข้อบังคับการประชุมสภา

การนับคะแนนเสียงใหม่

โดยหลักการแล้วการนับคะแนนเสียงใหม่ก็คือ การพยายามเพิ่มความรอบคอบในขั้นตอนการนับคะแนน ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายให้ได้มาซึ่ง “มติ” ที่เป็นเสียงข้างมากของสภาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโดยหลักการข้อบังคับตราไว้เพื่อความรอบคอบก็ตาม แต่มีปัญหาตามมาเหมือนกัน เป็นต้นว่าการนับคะแนนใหม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ยากเกินไป แต่หากคะแนนเสียงออกมากำกั๊กกันมาก การนับคะแนนใหม่ด้วยวิธีต่าง ๆ ตามข้อบังคับก็เป็นสิ่งที่มีเหตุผล แต่ในกรณีที่ไม่มีความจำเป็นที่คะแนนที่นับไปแล้วน่าสงสัย การขอนับคะแนนใหม่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ เพราะเท่ากับเป็นการโต้แย้งมติของสภานั้นเอง ในกรณีนี้น่าจะเป็นการกำหนดให้การนับคะแนนใหม่ต้องเสนอเป็นญัตติซึ่งต้องมีการอภิปรายและลงมติกันว่าสภาจะยอมให้มีการนับคะแนนใหม่หรือไม่ นอกจากนี้แล้ว การขอนับคะแนนใหม่ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกตามมาอีกหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาในทางปฏิบัติหรือการนำข้อบังคับการประชุมมาใช้

การนับคะแนนใหม่ถูกนำไปใช้เป็นกลไกในการประลองกำลังทางการเมืองกันในด้านกระบวนการนิติบัญญัติ และมีการนำมาใช้อย่างพร่ำเพรื่อจนขาดความพอดี จนทำให้เกิดการผัดผ่อนไปจากเจตนารมณ์ของข้อบังคับ ผลจากการใช้กลไกข้อบังคับในทางดังกล่าว เกิดการกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของสภา เช่น มีกฎหมายค้างในสภามาก และทำให้สภาผู้แทนราษฎรเสียเวลาในการทำงาน นอกจากนี้ ยังกระทบต่อภาพพจน์ของสภา คือทำให้องค์กรรัฐสภาถูกมองในด้านลบ และอาจส่งผลให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยถูกมองว่าวุ่นวาย จนเปิดช่องให้ระบบรัฐสภาถูกแทรกแซงจากพลังนอกระบบได้

ทั้งนี้ การนับคะแนนใหม่ก็เป็นข้อบังคับที่แสดงถึงความรอบคอบเหมือนกัน เนื่องจากสามารถใช้ตรวจสอบความกำกั๊กกันของคะแนน ทำให้ผลมติดี้ออกมา (Outcome) เป็นมติของเสียงส่วนใหญ่อย่างรอบคอบออกมา มีหลักประกันเรื่องเนื้อหาสาระและประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การนับคะแนนใหม่อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) ผลกระทบด้านประสิทธิภาพในการทำงาน ภารกิจหรืออำนาจ/หน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรว่ามีอยู่หลายประการ เช่น ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ การปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับข้อบังคับการประชุมสภาด้วยว่าเป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมหรือเหนี่ยวรั้งการทำงาน ซึ่งโดยหลักการแล้วน่าจะเป็นกลไกที่หนุนเสริมการปฏิบัติภารกิจของสภาให้มีประสิทธิภาพได้สูง แต่การนำข้อบังคับไปใช้ไม่ได้เกิดขึ้นตามเจตจำนงของข้อบังคับ แต่ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของผู้ใช้ และทิศทางของกลุ่มผลประโยชน์ที่ผู้ใช้สังกัดโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผย ตลอดจนผลประโยชน์ของพรรคการเมืองด้วยสภาพการนำไปใช้จึงกลายเป็นเกมการเมืองในการประลองกำลังกันขาดความพอดีในการใช้และทำให้หลักการใช้ข้อบังคับเพื่อเหนี่ยวรั้งการใช้สภานภาพเสียงส่วนใหญ่ผัดผ่อนไปผลที่ตามมาและส่งผลด้านลบต่อทั้งสังคมและสภาอาทิ มีกฎหมายค้างในสภามาก และยังทำให้เสียเวลาในการทำงานโดยใช่เหตุ ทั้ง ๆ ที่หากใช้ข้อบังคับกันอย่างมีสติสภาคงมีเวลาในการพิจารณาเรื่องอื่นได้มากกว่าที่เป็นอยู่

2) ผลกระทบต่อภาพพจน์ของสภา การนำข้อบังคับไปใช้ไม่สอดคล้องกับหลักการของข้อบังคับ นอกจากกระทบต่อเวลาการทำงานของสภา และหน้าที่ด้านนิติบัญญัติทำให้กฎหมายค้างมากแล้ว ยังกระทบต่อภาพพจน์ของสภา กล่าวคือ ทำให้สภาถูกมองในแง่ลบ ซึ่งเรื่องนี้มาจากพฤติกรรมของบรรดาสมาชิกสภาในหลาย ๆ กรณีรวมทั้งการนำข้อบังคับไปใช้เป็นเกม ไปใช้เกินความพอดีหรือไปใช้ผิดเจตนาของข้อบังคับด้วย ขณะเดียวกันจะทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยถูกมองว่าวุ่นวายเปิดช่องให้พลังนอกระบบรัฐสภาเข้ามาแทรกแซงได้ อย่าลืมว่าการแทรกแซงของพลังนอกระบบรัฐสภานั้น จะเกิดขึ้นได้เมื่อตัวของการเมืองขาดความชอบธรรม และสาเหตุที่ทำให้ระบบเกิดปัญหาเรื่องความชอบธรรมที่สำคัญก็คือพฤติกรรมของสมาชิกหรือของนักการเมือง แม้พฤติกรรมการใช้ข้อบังคับเป็นเกมการเมืองจนเกิดความวุ่นวายในสภาจะมีน้ำหนักให้พลังนอกระบบแทรกแซงได้ยากกว่าพฤติกรรมด้านการคอร์รัปชัน แต่หากเกิดขึ้นบ่อยครั้งก็สามารถกลายเป็นสาเหตุในการแทรกแซงได้เช่นกัน กล่าวคือในปัจจุบันแม้การแทรกแซงในรูปของการรัฐประหาร หรือการยึดอำนาจจะกระทำได้ยากมากขึ้นในยุคไร้พรมแดนของข่าวสารข้อมูล แต่ก็ยังเป็นระดับที่เกิดยากเท่านั้น ไม่ใช่ที่ไม่มีโอกาสเกิด และกล่าวเฉพาะสังคมไทยเรายังไม่มีผู้รู้จากสำนักใดกล้าพูดได้เต็มปากเต็มคำว่า “การแทรกแซงของพลังนอกระบบจะไม่เกิดขึ้นอีก” การรับมือกับปัญหานี้ที่ดีคือการไม่ปล่อยให้พฤติกรรมการใช้ข้อบังคับเป็นเกมเกินความพอดีจนเกิดความวุ่นวาย

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนับคะแนนใหม่ต้องวางหลักเกณฑ์ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เช่น จะต้องเป็นกรณีที่คะแนนใกล้เคียงกันมากจริง ๆ หรือในกรณีที่มิเหตุผลสื่อแสดงว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้นในการนับคะแนน เช่น การทุจริตในการนับคะแนน กรณีนี้ควรให้มีการเสนอเป็นญัตติไม่ใช่ใช้วิธีเสนอแล้วหาผู้รับรองอย่างที่เป็นเหมือนปัจจุบัน

2. ควรให้มีการบัญญัติในข้อบังคับว่าห้ามมีการประชุมกรรมธิการ หรือการประชุมใด ๆ ซ้อนกัน ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เข้าอยู่ในที่ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาการนับองค์ประชุม และการนับคะแนนใหม่ เพื่อให้การทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติสมบูรณ์และรอบคอบมากยิ่งขึ้น

ตารางแสดงข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในประเด็นการออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยและการนับคะแนนเสียงใหม่²

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
1.	ข้อบังคับการประชุม ปรึกษาของสภาผู้แทน ราษฎร พุทธศักราช 2494	ข้อ 80 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้ คือ ก. ยกมือขึ้นหันศีรษะ ข. ยืนขึ้น ค. แบ่งพวก พวกไม่เห็นด้วยให้อยู่ทางซ้ายมือ พวกเห็น ด้วยให้อยู่ทางขวามือ พวกไม่ออกเสียงให้อยู่ตรงหน้าของ ประธานสภา ทั้งนี้ให้อยู่ภายในที่ประชุม ง. เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อให้ออกเสียงเป็นรายตัว นอกจากมีบัญญัติไว้เป็นพิเศษในรัฐธรรมนูญแล้ว การออก เสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยนั้น โดยปกติให้ใช้วิธียกมือ แต่ถ้าคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกไม่น้อยกว่า 15 คน ร้องขอ ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรและที่ประชุมอนุมัติ ให้ใช้วิธีใด วิธีหนึ่ง ใน ข. ค. ง. ก็ได้	ข้อ 89 ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือ สมาชิกซึ่งมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 14 คน เชื่อว่ามีการนับผิด มี สิทธิร้องขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ต้องเสนอ ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าที่ประชุมอนุมัติก็ให้นับคะแนน เสียงใหม่
2.	ข้อบังคับการประชุมและ การปรึกษาของสภา ผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2495	ข้อ 74 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย มีวิธีปฏิบัติดัง ต่อไปนี้ คือ (1) ยกมือขึ้นหันศีรษะ (2) ยืนขึ้น	ข้อ 83 ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือ สมาชิกซึ่งมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 15 คน เชื่อว่ามีการนับผิด มี สิทธิร้องขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ได้อีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ต้องเสนอ ล่วงหน้าเป็นหนังสือ ถ้าที่ประชุมอนุมัติ ก็ได้ให้นับคะแนนเสียงใหม่

² เรียบเรียงโดย นายแดนชัย ไชวพิเศษ นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
		<p>(3) แบ่งพวก พวกไม่เห็นด้วยให้อยู่ทางซ้ายมือ พวกเห็นด้วยให้อยู่ทางขวามือ พวกไม่ออกเสียงให้อยู่ตรงหน้าของประธานสภา ทั้งนี้ให้อยู่ภายในที่ประชุม</p> <p>(4) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายตัว</p> <p>นอกจากนี้มีบัญญัติไว้เป็นพิเศษในรัฐธรรมนูญแล้ว การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยนั้น โดยปกติให้ใช้วิธียกมือ แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกไม่น้อยกว่า 15 คนร้องขอล่วงหน้าเป็นหนังสือ และที่ประชุมอนุมัติ ให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งใน (2) (3) (4) ก็ได้</p>	
3.	<p>ข้อบังคับการประชุม ปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. 2513</p>	<p>ข้อ 61 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ยกมือขึ้นพันศีรษะ</p> <p>(2) ยืนขึ้น</p> <p>(3) แบ่งพวก พวกเห็นด้วยให้อยู่ทางขวามือ พวกไม่เห็นด้วยให้อยู่ทางซ้ายมือ และพวกไม่ออกเสียงให้อยู่ตรงหน้าของประธาน</p> <p>(4) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายตัวตามวิธีที่ประธานกำหนด เช่น ให้กล่าวคำว่าเห็นชอบด้วย ไม่เห็นชอบด้วย หรืองดออกเสียง</p> <p>(5) วิธีอื่นใดที่ที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณีภายใต้บังคับ</p>	<p>ข้อ 67 ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนร้องขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่</p> <p>การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับจะกำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น หรือการลงคะแนนที่ถูกหักท้วงนั้นเป็นการลงคะแนนลับ ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 61 ซึ่งอยู่ในลำดับถัดจากวิธีที่ถูกหักท้วงว่ามีกรนับผิดนั้น แต่ถ้าวิธีที่ถูกหักท้วงว่ามีการนับผิดนั้นเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 61 (5) ก็ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร</p>

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
		<p>มาตรา 169 (6) ของรัฐธรรมนูญ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น ให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) (3) (4) หรือ (5) ได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 67</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) นั้น ให้ยกมือหรือยืนขึ้นอยู่แล้วแต่กรณี จนกว่าเจ้าหน้าที่นับคะแนนเสียงซึ่งยืนขึ้นนับคะแนนเสียงนั้นจะได้นั่งลง</p>	
4.	<p>ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522</p>	<p>ข้อ 64 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) กดปุ่มลงคะแนน (สัญญาณไฟปรากฏบนแผงแสดงตำแหน่งที่นั่ง) หรือยกมือขึ้นขึ้นศีรษะตามที่ประธานกำหนด</p> <p>(2) ยืนขึ้น</p> <p>(3) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>(4) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีกดปุ่มลงคะแนนนั้น ตามปกติให้กระทำแบบไม่ตั้งเวลา กดปุ่มจะกระทำแบบตั้งเวลากดปุ่มได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบคนร้องขอ</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้นให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) (3) หรือ (4) ได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือ</p>	<p>ข้อ 70 การนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้ารัฐมนตรีขอให้นับใหม่หรือสมาชิกร้องขอโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้มีการนับใหม่ ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่</p> <p>การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 64 หรือข้อ 62 ซึ่งอยู่ลำดับถัดไปแล้วแต่กรณี แต่ถ้าวิธีที่ถูกหักทวงเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 64 (4) หรือข้อ 65 (3) ให้เปลี่ยนวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร</p> <p>เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียง โดยวิธีดังกล่าวในข้อ 64 (3) หรือข้อ 65 (2) แล้วจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้</p>

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
		<p>เมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 70</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) นั้น ให้กดปุ่มยกมือหรือยืนอยู่จนกว่าประธานจะสั่งให้เลิกกดปุ่ม เอามือลงหรือนั่งลง แล้วแต่กรณี</p>	
5.	ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2528	<p>ข้อ 66 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) กดปุ่มลงคะแนน (สัญญาณไฟปรากฏบนแผงแสดงตำแหน่งที่นั่ง) หรือยกมือขึ้นหันศีรษะตามที่ประธานกำหนด</p> <p>(2) ยืนขึ้น</p> <p>(3) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน ตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>(4) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีกดปุ่มลงคะแนนนั้น ตามปกติให้กระทำแบบไม่ตั้งเวลากดปุ่ม จะกระทำแบบตั้งเวลากดปุ่มได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่ายี่สิบคนร้องขอ</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น ให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) (3) หรือ (4) ได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 72</p>	<p>ข้อ 72 การนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้ารัฐมนตรีขอให้นับใหม่หรือสมาชิกร้องขอโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้มีการนับใหม่ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่</p> <p>การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าว ในข้อ 66 หรือข้อ 67 ซึ่งอยู่ลำดับถัดไปแล้วแต่กรณี แต่ถ้าวิธีที่ถูกหักท้วงเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 66 (4) หรือข้อ 67 (3) ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร</p> <p>เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียง โดยวิธีดังกล่าวในข้อ 66 (3) หรือข้อ 67 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้</p>

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
		การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) นั้น ให้กดปุ่ม ยกมือหรือยืนอยู่จนกว่าประธานจะสั่งให้เลิกกดปุ่ม เอามือลงหรือนั่งลง แล้วแต่กรณี	
6.	ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535	<p>ข้อ 65 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ</p> <p>(2) ยืนขึ้น</p> <p>(3) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน ตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>(4) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น ให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) (3) หรือ (4) ได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติหรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 71</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) นั้น ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะหรือยืนอยู่จนกว่าประธานจะสั่งให้เอามือลงหรือนั่งลง แล้วแต่กรณี</p>	<p>ข้อ 71 การนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้ารัฐมนตรีขอให้นับใหม่ หรือสมาชิกร้องขอโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้มีการนับใหม่ ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่</p> <p>การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 65 หรือข้อ 66 ซึ่งอยู่ลำดับถัดไปแล้วแต่กรณี แต่ถ้าวิธีที่ถูกหักทวงเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 65 (4) หรือข้อ 66 (3) ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร</p> <p>เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียง โดยวิธีดังกล่าวในข้อ 65 (3) หรือข้อ 66 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้</p>
7.	ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540	<p>ข้อ 68* การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานสภา</p>	<p>ข้อ 74 การนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้ารัฐมนตรีขอให้นับใหม่ หรือสมาชิกร้องขอโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้มีการนับใหม่ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่</p>

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
		<p>กำหนด</p> <p>(2) ข้าราชการออกเสียงลงคะแนน โดยให้สมาชิกเขียนเรื่องที่จะลงมติและลายมือชื่อในบัตรที่จัดไว้</p> <p>ผู้เห็นด้วยให้ใช้บัตรสีน้ำเงิน</p> <p>ผู้ไม่เห็นด้วยให้ใช้บัตรสีแดง</p> <p>ผู้ไม่ออกเสียงให้ใช้บัตรสีขาว</p> <p>แล้วส่งมอบให้เจ้าหน้าที่รับบัตรเมื่อถึงคราวออกเสียงลงคะแนนในมตินั้น ๆ เพื่อรวมส่งผู้ตรวจนับคะแนนต่อไป</p> <p>(3) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>(4) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น ให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) (3) หรือ (4) ได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติหรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 74</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (2) หรือ (3) ให้ประธานเชิญสมาชิกห้าคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน</p> <p>* (ข้อ 68 แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2541)</p>	<p>การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 68 หรือข้อ 69 ซึ่งอยู่ลำดับถัดไปแล้วแต่กรณี แต่ถ้าวิธีที่ถูกหักทวงเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 68 (4) หรือข้อ 69 (2) ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร</p> <p>เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียงโดยวิธีดังกล่าวในข้อ 68 (3) หรือข้อ 69 (2) แล้วจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้</p>
8.	ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544	ข้อ 74 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้	ข้อ 76 เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 74 (1) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
		<p>(1) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด</p> <p>(2) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้องให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) ได้ต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 76</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (2) หรือพรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน</p>	<p>ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ 74 (2) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนน จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 74 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้</p>
9.	ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2551	<p>ข้อ 75 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด</p> <p>(2) เรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>(3) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้องให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) หรือ (3) ได้ต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 77</p>	<p>ข้อ 77 เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 75 (1) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ 75 (2) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้</p> <p>เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 75 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้</p>

ฉบับที่	ชื่อข้อบังคับการประชุม	การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย	การนับคะแนนเสียงใหม่
		การออกเสียงลงคะแนนตาม (2) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน	
10.	ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562	<p>ข้อ 83 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด</p> <p>(2) เรียกชื่อสมาชิกตามหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด</p> <p>(3) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้องให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2) หรือ (3) ได้ต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือ</p> <p>เมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 85</p> <p>การออกเสียงลงคะแนนตาม (2) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคน เป็นผู้ตรวจนับคะแนน</p>	<p>ข้อ 85 เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 83 (1) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนน เป็นวิธีตามข้อ 83 (2) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่ายี่สิบห้า คะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้</p> <p>เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ 83 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้</p>

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร